

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาภาษาอังกฤษถือได้ว่ามีความสำคัญมาก และจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในยุคที่การศึกษาโยงใยกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์กับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในอนาคตคนไทยควรมีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับที่ใช้งานได้ เพราะความรู้เหล่านี้ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่ง 80% เป็นภาษาอังกฤษ ถ้าทุกคนไม่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษก็จะเป็นอุปสรรคในการศึกษาและการทำงาน (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2539, หน้า 4) สำหรับในชีวิตประจำวันของนักเรียนและคนไทยทุกคน ภาษาอังกฤษถือได้ว่าเป็นภาษาที่สำคัญ และเป็นภาษาหนึ่งที่ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น นอกเหนือจากภาษาอื่น ๆ สังเกตได้ว่า หนังสือ เอกสาร รวมทั้งป้ายสินค้า ป้ายโฆษณา ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะใช้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนประกอบแทบทั้งสิ้น รองจากภาษาไทยที่ทุกคนใช้อยู่ สุจิตรา มงคลยุทธ (2540, หน้า 2) กล่าวว่า ในปัจจุบันการติดต่อสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงกัน ไม่ว่าจะคนเราจะอยู่ส่วนไหนของโลก ความเกี่ยวข้องกันทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ ย่อมต้องใช้ภาษาสากลในการติดต่อสื่อสารกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธที่ดี และภาษาอังกฤษก็เป็นภาษาสากลที่คนเราใช้อย่างกว้างขวางที่สุด

เมื่อกล่าวถึงการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศในประเทศไทยนั้น ทักษะการอ่านนับว่าเป็นทักษะที่สำคัญประการหนึ่ง นอกเหนือจากทักษะอื่น ๆ คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด และทักษะการเขียน เพราะทักษะการอ่านเป็นหัวใจสำคัญของการเรียน และให้ประโยชน์แก่ผู้เรียนทุก ๆ ด้าน ทั้งยังช่วยเสริมความรู้ให้เพิ่มพูนขึ้น สำหรับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้น ทักษะการอ่านนับว่าเป็นทักษะที่ควรได้รับการส่งเสริม และฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ เพราะความสามารถในการอ่านจะเป็นประโยชน์ต่ออนาคตของผู้เรียนในการศึกษาระดับสูงต่อไป (หิรัญญา อุปัทม์, 2541, หน้า 2) สุจิตรา อินทร์ศรี (2537, หน้า 1) กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการเสาะแสวงหาความรู้และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อ

ศึกษา และชีวิตประจำวันของผู้อ่านเอง นอกจากความสำคัญของการอ่านที่ใช้เป็นเครื่องมือในการค้นคว้าหาความรู้แล้ว การอ่านยังช่วยให้ผู้อ่านได้รับข่าวสารและการบันเทิง อันจะส่งผลให้ผู้อ่านพัฒนาความรู้สึกนึกคิดให้ทันต่อเหตุการณ์ และณรงค์ฤทธิ์ ศักดาณรงค์ (2538, หน้า 50-51) ได้ให้ความเห็นว่า การที่นักเรียนไม่ชอบการอ่าน ย่อมนำไปสู่ปัญหาทักษะทางภาษาไม่ก้าวหน้า ทั้งนี้เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานในการฟัง การพูด และการเขียน ดังนั้นผู้ที่มีความสามารถทางการอ่านสูงย่อมเป็นผู้ได้เปรียบ

อย่างไรก็ตามการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้น คือ การอ่านด้วยความเข้าใจ รู้ความหมาย คำศัพท์ จับใจความสำคัญได้ แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันพบว่า ความสามารถในทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของเด็กไทยยังอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำ ไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้ง ๆ ที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องตลอดมา จากการวิจัยของอัจฉรา วงศ์โสธร (2537, หน้า 1) ที่ได้ศึกษาวิเคราะห์ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านการอ่านแบบอิงบริบท (Domain) คือ การกำหนดขอบเขตของวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสามารถด้านการใช้ทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ยังต้องปรับปรุงแก้ไข ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า ความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับเกือบปานกลาง ยังต้องปรับปรุงแก้ไขเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ขจร สุขขันธ์ (2533, หน้า 41-45) พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษามีความสามารถในการใช้ทักษะการอ่านน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่า แม้ทักษะการอ่านจะมีความสำคัญมาก แต่ผู้เรียนก็ยังประสบปัญหาในการศึกษาและการนำไปใช้ จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนยังอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งอาจเป็นเพราะครูใช้วิธีการสอน หรือกิจกรรมการสอนที่ยังไม่เหมาะสมเพียงพอ โดยครูอาจจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางมากเกินไป ทำให้นักเรียนไม่ค่อยได้มีโอกาสพัฒนาทักษะเท่าที่ควร สมุทพร เต็นเซาวนิช (2535, หน้า 73) ได้กล่าวว่า การที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการอ่านนั้น สามารถประเมินได้จากความสามารถในการเข้าใจสิ่งที่อ่าน เพราะความเข้าใจในเรื่องที่อ่านนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในกระบวนการอ่าน หากอ่านแล้วไม่เกิดความเข้าใจก็อาจจะถือได้ว่า การอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญซึ่งผู้เรียนสมควรที่จะได้รับการพัฒนาและเอาใจใส่จากผู้สอน เพราะถ้าผู้เรียนมีทักษะในการอ่านดี ทักษะอื่น ๆ ก็จะดีตามไปด้วย

ส่วนทักษะที่สำคัญอีกทักษะหนึ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวันก็คือ ทักษะการเขียน ทักษะการเขียนจัดเป็นทักษะส่งสาร (Productive Skill) อันหนึ่ง นอกเหนือจากการพูดที่คนเราใช้สื่อความรู้สึกนึกคิดออกมาในรูปตัวอักษรให้อีกฝ่ายหนึ่งทราบ (วิไลพร ธนสุวรรณ, 2536, หน้า 1) การเขียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ อีกหลายประการ คือ ช่วยส่งเสริมการเขียน โครงสร้างไวยากรณ์สำนวน และคำศัพท์ที่เรียนไปแล้วให้เข้าใจ และใช้ได้ถูกต้องยิ่งขึ้น ยิ่งเขียนมากเท่าไรก็จะพบกับการเขียนสิ่งใหม่ ๆ ตลอดจนวิธีการแสดงออกทางความคิดยิ่งขึ้น (Raimes, 1983, cited in Eric & Others, 1990, pp.7-8) James (1982) ได้กล่าวว่า การเขียนช่วยให้เกิดการวิเคราะห์ความคิดในการพิจารณาว่า จะถ่ายทอดสิ่งใดด้วยแนวเขียนแบบใด ในขณะที่เดียวกันการเขียนยังช่วยให้ผู้เขียนพิจารณาตรวจตราความคิดของเขาที่จะนำเสนออย่างละเอียดถี่ถ้วน รวมทั้งเรียบเรียงความคิดของตนเองได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การเขียนไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด ถือเป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นซึ่งมีประโยชน์ในการฝึกให้ผู้เขียนได้ใช้เวลาในการคิดอย่างพิถีพิถันระหว่า เป็นการฝึกให้รู้จักคิดหาวิธีแก้ปัญหา จัดเรียงเรียงความคิด หรือประสบการณ์ และถ่ายทอดข้อมูลออกมาเป็นตัวอักษร (D'Angelo, 1980, pp.4-5) อีกทั้งการเขียนเป็นทักษะการสื่อสารที่สามารถผลิตข้อมูลหรือข้อความได้สะดวกมากกว่าทักษะพูด เพราะผู้เขียนสามารถใช้เวลาในการค้นหา สร้าง และเรียบเรียงข้อมูลได้นานกว่า และยังตรวจทานแก้ไขข้อความได้อีกด้วย (Duncan, 1985, pp.3-4)

ดังที่ทราบกันดีแล้วว่า การเขียนเป็นการใช้ทักษะซึ่งต้องอาศัยการนำถ้อยคำ และความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาเรียงลำดับของความคิดให้ต่อเนื่องกัน ด้วยเหตุนี้ การเขียนจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงถึงพฤติกรรมสร้างสรรค์ของผู้เขียนด้วย ปัจจุบันพบว่า ครูส่วนใหญ่มักประสบปัญหากับการที่เด็กเขียนไม่ได้ดี มีความเบื่อหน่ายในการเขียน จนมีคำกล่าวกันว่า การเขียนเรียงความของนักเรียนมีลักษณะเป็น "โทรเลข" บ่อย ๆ คือ ขาดการจัดลำดับความที่ดี ใช้ภาษาห้วนขาดความมีสุนทรียภาพทางภาษา ใช้ภาษาไม่ถูกต้องกับกาลเทศะและบุคคล ตลอดจนถึงการแสดงพฤติกรรมที่เบื่อหน่ายในการเขียน ดังนั้น ถ้าหากครูผู้สอนได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว หาวิธีแก้ไขปัญหามาให้หมดไป โดยการจัดกิจกรรมให้เด็กได้มีการเขียนสร้างสรรค์แล้ว ก็จะทำให้ผู้เรียนรักการเขียน มีเจตคติที่ดีในการสร้างสรรค์ผลงานของตน (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2535, หน้า 3) การเขียนที่มุ่งให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก คือ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Writing) การเขียนชนิดนี้เป็นการเขียนซึ่งมีลักษณะของการคิดริเริ่ม โดยที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการและประสบการณ์ของตนมาเชื่อมโยงความคิดในการเขียน (อัจฉรา ชิวพันธ์, 2535, หน้า 2) แล้วเรียบ

เรียงและถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษรซึ่งการเขียนในลักษณะนี้นอกจากจะช่วยพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน ยังช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ช่วยฝึกทักษะการคิด และการแก้ปัญหา รวมทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาการใช้ภาษา และรู้จักคำศัพท์เพิ่มมากขึ้น Ransdell (1993 อ้างใน กัลยา ไตรศรีศิลป์, 2542, หน้า 2) ได้กล่าวว่า การสอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์แก่ผู้เรียนจะช่วยพัฒนาความสามารถทางการเขียนให้กับผู้เรียนได้ จากแนวคิดนี้ได้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประทีป ศิริวงษ (2530) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเรียงความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติกับการใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์แล้ว พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนโดยใช้การสอนเรียงความแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากผลการวิจัยของ กัลยา ไตรศรีศิลป์ (2542) ที่ได้ศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ในระดับมัธยมศึกษา และเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ในระดับมัธยมศึกษา พบว่า คะแนนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนหลังได้รับการสอนโดยแผนการสอนที่ใช้กิจกรรมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การเขียนเชิงสร้างสรรค์มีส่วนช่วยพัฒนาความสามารถทางการเขียนของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะได้ฝึกและรู้จักกลวิธีการเขียนให้มากยิ่งขึ้น

ธวัชชา เดชสุภา (2535, หน้า 48-49) ได้กล่าวเสริมว่า ทักษะการเขียน และทักษะการอ่านเป็นทักษะที่ส่งเสริมกันเป็นอย่างมาก นักเรียนจะสามารถอ่านเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ถ้านักเรียนมีความสามารถในทักษะการเขียนดี และหากนักเรียนมีความสามารถในทักษะการอ่านดี ทักษะการเขียนก็จะดีตามไปด้วย ดังนั้น ถ้าหากนักเรียนยังประสบปัญหาทางด้านทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนอยู่ก็อาจจะทำให้ความสามารถทางการอ่าน และการเขียนของนักเรียนด้อยลงไป ทั้งนี้เนื่องจากทักษะทั้งสองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน (สุจิตรา อินทร์ศรี, 2537, หน้า 3) ซึ่งคำกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับ Klaassens, Stewart & Others (1997) ที่กล่าวว่า ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ทำให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเขียนด้วยความเป็นอิสระ ด้วยความเข้าใจ และด้วยความคล่องแคล่ว โดยทักษะทั้งสองจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้ควบคู่กันไป เพราะว่าทักษะการอ่านและทักษะการเขียนส่งเสริมซึ่งกันและกัน และ Eisterhold (1990 cited in Richards & White, 1995, pp.vi) ยังได้กล่าวอีกว่า การเรียนรู้ที่จะเขียนไม่สามารถแยกออกจากการอ่านได้ การอ่านสามารถให้

เนื้อหา ความคิด แนวทาง รูปแบบ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทั้งยังทำให้เข้าใจถึงจุดประสงค์ และแง่คิดของผู้เขียนในการเขียน รวมทั้งโครงสร้างและการพัฒนาทางความคิด ด้วยเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่านมีส่วนสัมพันธ์กับทักษะการเขียน (Richards & White, 1995, pp.vi)

นอกจากนั้น แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ผลในการเรียน ของนักเรียนนอกจากจะขึ้นกับความสามารถแล้วยังขึ้นกับแรงจูงใจ นักเรียนที่มีความสามารถสูงแต่ ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ก็จะมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนต่ำ (สุรางค์ คุ้มตระกูล, 2541, หน้า 179) แรงจูงใจเป็นแรงเสริมที่เกิดจากทั้งภายในและภายนอก เป็นขวัญและกำลังใจในการเรียนรู้ และการ ทำงาน ครูสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้บังเกิดผลดี จึงต้องมีการพัฒนาแรงจูงใจ สร้างขวัญ และกำลังใจ การจัดสภาพการเรียนการสอนและการทำงาน รวมทั้งการให้บทเรียนที่เหมาะสมกับสติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534, หน้า 202) Littlewood (1984, pp.53) กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจในการเรียนภาษา ต่างประเทศว่า เป็นสิ่งสำคัญที่จะตัดสินว่า ผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนหรือไม่ แรงจูงใจ เป็นประสบการณ์ที่ซับซ้อน มีองค์ประกอบร่วมหลายประการได้แก่ แรงขับของเอกัตบุคคล ความ ต้องการสัมฤทธิ์ผล หรือความสำเร็จ ความอยากรู้อยากเห็น ความปรารถนาต่อการหาประสบการณ์ ใหม่ ๆ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีบทบาทในสถานการณ์การเรียนรู้ทุกรูปแบบ และแรงจูงใจที่มีบทบาท และมีความสำคัญต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสำเร็จมากที่สุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพราะลักษณะ ของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น จะเป็นผู้ที่ปรารถนาจะกระทำให้สิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ โดยพยายามที่จะ แข่งขันกับมาตรฐานอันดีเลิศมีความทะเยอทะยาน กล้าเสี่ยง กระตือรือร้น มานะพยายาม เลือกรทำ ในสิ่งที่เหมาะสมกับความสามารถของตน มีการวางแผนในการทำงาน และมีลักษณะของการพึ่งตนเอง นักเรียนที่จะประสบผลในการเรียนนั้น ถ้าเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง คือ มีความมุ่งมั่นที่จะ ทำงานหรือเรียนให้ดีกว่าผู้อื่น มีความทะเยอทะยาน จะมีโอกาสประสบผลสำเร็จมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ (ฉัตรสุดา หาญประกอบสุข, 2541, หน้า 1-2) จากการศึกษาของ อุดมลักษณ์ ช้อยศิริ (2531) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการใช้แบบฝึกหัดกับการใช้กิจกรรมตามคู่มือครู พบ ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ และคะแนนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนกลุ่มทดลองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า วิธีการสอนและกิจกรรมการสอนมีส่วนสัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน

เมื่อกล่าวถึงวิธีสอน หรือกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นักการศึกษาและนักวิจัยหลาย ๆ คน ได้มีความพยายามที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่จะช่วยเพิ่มพูนทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และแรงจูงใจ เช่น กิจกรรมการเขียนภาษาอังกฤษเชิงสร้างสรรค์ (Creative English Writing Activities) กิจกรรมตามแบบผสมผสาน (Electic Activities) การสอนอ่านแบบ เอส พี ไอ เอ็น (SPIN Reading System) กิจกรรมการเขียนบันทึกโต้ตอบ (Journal Writing Activities) ฯลฯ และกิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา (Language Experience Approach Activities : LEA) เป็นกิจกรรมการเรียนที่น่าสนใจอีกรูปแบบหนึ่ง ที่สามารถนำมาพัฒนาในการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษได้ ซึ่งบุคคลที่เป็นนักพัฒนาและผู้สนับสนุนในแนวกิจกรรมการสอนนี้ที่สำคัญ คือ Roach Van Allan (1962) และ Russell Stauffer (1970) (Farr and Roser, 1979, pp.450) นอกจากนี้ ยังมีนักการศึกษาและนักวิจัยคนอื่น ๆ ที่ได้ศึกษาในเรื่องนี้ เช่น Ashton-Warner (1972) Veatch et al. (1973) Ann Hall (1976) Braun & Froese (1977) และ Nessel & Jones (1981) เป็นต้น

โดยทั่วไปแล้ว กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษามักจะนิยมใช้กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง มากกว่าการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษาได้มีการดัดแปลงและพัฒนาหลายครั้ง เพื่อจะได้ใช้กับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา เป็นการรวมทักษะทั้ง 4 ทักษะเข้าด้วยกัน คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน แต่ทักษะที่ถูกเน้นมากที่สุดก็คือ ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน Taylor (1992, pp.1-4) กล่าวว่า กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา (LEA) ส่งเสริมการอ่าน และการเขียน โดยผ่านการใช้ประสบการณ์ส่วนบุคคล และภาษาพูด กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษาสามารถใช้ได้กับการสอนในห้องเรียน การสอนเป็นกลุ่ม หรือการสอนเป็นรายบุคคล สุภาพร ฉายะวดี (2537, หน้า 18) กล่าวเพิ่มเติมว่า รูปแบบของกิจกรรมการสอนเป็นการใช้ประสบการณ์เดิมของนักเรียน คำศัพท์ รูปแบบประโยค นำมาสร้างบทอ่าน เพื่อให้การอ่านเป็นกระบวนการที่มีความหมาย และได้มีการจัดลำดับขั้นตอนของกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความเข้าใจ ความหมายของเรื่องที่อ่าน ก่อนที่จะพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียน เพื่อทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนภาษา ส่วนประเภทของประสบการณ์เบื้องต้นที่จะใช้ในการช่วยเสริมการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา แบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. การใช้เนื้อเรื่อง (Using Stories) โดยครูเตรียมเนื้อเรื่องมาเป็นแบบอย่างในการเขียนเรื่อง และอ่านให้นักเรียนฟัง
2. การใช้ประสบการณ์ตรง (Using Direct Experiences) ซึ่งครูให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาจากประสบการณ์โดยตรง เช่น การจัดทัศนศึกษา การทำอาหารร่วมกัน การจัดโครงการในชั้นเรียน ฯลฯ
3. การใช้สื่อ วีดิทัศน์ หรือรูปภาพ ฯลฯ (Using Visuals to provide Vicarious Experiences) ซึ่งครูให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาประสบการณ์โดยผ่านเครื่องฉายสไลด์ วีดิทัศน์ รูปภาพ ฯลฯ

จากงานวิจัยในสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ ระดับปริญญาโท มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ได้มีผู้วิจัยบางคนได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางภาษา มาบ้างแล้ว โดยได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (Concentrated Language Encounters Approach : CLE) ซึ่ง เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2532 , หน้า 19) ได้กล่าวว่า วิธีการสอนชนิดนี้ได้รับการพัฒนามาจากนักภาษาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญทางการอ่าน และครูผู้สอนภาษาหลายคน เช่น Brian Gray Dr.Richard Walker และ Neo Dore จากประเทศออสเตรเลีย ถึงแม้ว่าลักษณะของกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีส่วนคล้ายคลึงกับกิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา แต่ผู้ที่ทำวิจัยเกี่ยวกับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ทางภาษา ได้ทำการวิจัยโดยเน้นในส่วนของการใช้เนื้อเรื่อง (Using Stories) แต่เพียงอย่างเดียว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า ถ้าผู้วิจัยนำการใช้ประสบการณ์ตรง และการใช้สื่อวีดิทัศน์ หรือรูปภาพ ฯลฯ มาช่วยเสริมกับการใช้เนื้อเรื่องในกิจกรรมนี้ จะช่วยให้กิจกรรมการเรียนการสอนนี้น่าสนใจมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งจะสามารถกระตุ้น และส่งเสริมให้นักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สูงขึ้นได้ ซึ่งขั้นตอนของการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษามีดังนี้

ขั้นนำเสนอเนื้อหา (Presentation)

1. ครูอาจจะอ่านเรื่องซึ่งครูเตรียมมาเป็นแบบอย่างในการเขียนเรื่องให้นักเรียนฟัง หรือครูอาจจะจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียน เช่น การทำอาหารง่าย ๆ ฯลฯ หรือครูอาจจะจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อวีดิทัศน์ ภาพยนตร์ รูปภาพ ฯลฯ ในการนำเสนอเนื้อหา

2. หลังจากนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแล้ว ครูและนักเรียนอภิปราย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน โดยครูตั้งคำถามถามนักเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งอธิบายคำศัพท์ ความหมาย และรูปแบบประโยค

3. ครูเขียนคำศัพท์ คำตอบ และความคิดเห็นของนักเรียนลงบนกระดานดำ

4. ครูอ่านทบทวนคำศัพท์ ประโยค รูปแบบประโยคต่าง ๆ บนกระดานดำให้นักเรียนฟังอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นการฝึก (Practice)

5. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4-5 คน เพื่อให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มช่วยกันแต่งเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์นั้น ๆ โดยนักเรียนอาจจะนำคำศัพท์และประโยค ที่ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกัน นำมาใช้ในการแต่งเรื่องด้วย โดยในขณะที่นักเรียนช่วยกันแต่งเรื่องเกี่ยวกับประสบการณ์ ครูจะคอยเป็นผู้ดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียน

6. หลังจากทีนักเรียนแต่งเรื่องเสร็จแล้ว ครูให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มอ่านเรื่องของตนเองภายในกลุ่ม ซึ่งในขั้นตอนนี้ นักเรียนในแต่ละกลุ่มอาจเลือกตัวแทนกลุ่มเป็นผู้อ่านเรื่องให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มฟัง โดยครูเป็นผู้ช่วยเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ จนนักเรียนคุ้นเคยกับเรื่องที่อ่าน

7. หลังจากนั้น ครูให้ตัวแทนของนักเรียนในแต่ละกลุ่มออกมาอ่านเรื่องของตนหน้าชั้นเรียน

ขั้นนำไปใช้ (Production)

8. ครูให้นักเรียนนำเรื่องที่แต่งมาจัดทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก หนังสือแผ่นพับ หรือโปสเตอร์ โดยให้นักเรียนวาดรูปภาพ หรือวาดภาพประกอบเรื่องรานั้น ๆ

9. ครูให้นักเรียนในแต่ละกลุ่มนำหนังสือเล่มเล็ก หนังสือแผ่นพับ หรือโปสเตอร์ที่ทำเสร็จแล้ว มาให้เพื่อนกลุ่มอื่นอ่าน โดยมีการแลกเปลี่ยนกันอ่านภายในกลุ่ม

10. ครูอาจจะนำหนังสือเล่มเล็ก หนังสือแผ่นพับ หรือโปสเตอร์ที่นักเรียนจัดทำขึ้นเอง มาจัดแสดงภายในห้องเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาอีกครั้งหนึ่ง

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมประสบการณ์ทางภาษาพบว่า การเรียนการสอนด้วยวิธีดังกล่าวนี้สามารถสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ และความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดย สุภาพร ฉายะระถิ (2537) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการสอนภาษาโดยใช้ประสบการณ์โดยการใช้น้ำเรื่อง และการสอนตามคู่มือแนวการสอนของหน่วยศึกษานิเทศน์

กรมสามัญศึกษา ที่มีต่อความสามารถทางการอ่าน และแรงจูงใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอ้อมน้อย ไสภณชนูปถัมภ์ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยวิธีสอนภาษาโดยใช้ประสบการณ์มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักเรียนกลุ่มทดลองมีแรงจูงใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ประสบการณ์จะส่งผลให้การอ่าน และการเขียนภาษาอังกฤษ แรงจูงใจ และความคงทนในการจำสูงขึ้น และจากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศที่ใช้แบบเรียนวิทยาศาสตร์สอนอ่านภาษาอังกฤษด้วยวิธีสอนภาษาโดยใช้ประสบการณ์ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความคิดสร้างสรรค์ในการเขียน และการสะกดคำมากกว่านักเรียนกลุ่มอื่น (สุธาพร ฉายะระถิ, 2537 , หน้า 39)

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญและปัญหาเกี่ยวกับความสามารถทางการอ่าน ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังกล่าวข้างต้น การใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา น่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวได้ อีกทั้งกิจกรรมประสบการณ์ทางภาษานี้เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสนำเสนอประสบการณ์อันหลากหลาย รวมทั้งพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน ๆ ในกลุ่มหรือในชั้นเรียน และทำกิจกรรมทางด้านการเรียนร่วมกัน นอกจากนี้ ผู้เรียนยังจะได้มีโอกาสฝึกทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และทักษะอื่น ๆ เพิ่มเติมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา
3. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/9 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษหลัก (อ.012) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 48 คน

2. ตัวแปรที่ต้องการศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

- ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ
- ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

สมมติฐานของการวิจัย

1. ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา

2. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ของนักเรียนสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนสูงขึ้น หลังจากได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษใน ฐานะภาษาต่างประเทศ โดยครูกำหนดเนื้อเรื่องให้นักเรียนอ่าน หรืออาจจะให้นักเรียนดูวีดีทัศน์ ดูรูปภาพ หรือทำอาหาร ฯลฯ พร้อมทั้งจัดกิจกรรมอื่น ๆ ประกอบ เช่น พุดคุย อภิปราย ตอบคำถาม ฯลฯ จากนั้นให้นักเรียนเขียนเรื่องจากประสบการณ์ของนักเรียนตามโครงสร้างเรื่องที่ได้อธิบาย โดยนักเรียนนำคำศัพท์ ประโยค และรูปประโยคที่ได้เรียนมาแล้ว มาเขียนเรื่องราว และจัดทำสื่อการอ่าน เช่น หนังสือเล่มเล็ก หนังสือแผ่นพับ โปสเตอร์ ฯลฯ

2. ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการแปลความ

ตีความ จับใจความ ขยายความ และเรียงลำดับเหตุการณ์จากข้อความ หรือเนื้อเรื่องที่อ่านได้ โดยประเมินจากคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. ความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการเขียนแสดงความรู้สึกนึกคิด จินตนาการ และประสบการณ์ของผู้เขียนเองโดยอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำให้ได้งานเขียนที่แปลกใหม่ มีการเชื่อมโยงความคิด การเสนอเรื่อง การใช้ภาษา และเนื้อหาสาระที่เหมาะสม โดยประเมินจากคะแนนที่นักเรียนทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะทำให้ตนประสบผลสำเร็จตามมาตรฐานที่ตนเองตั้งไว้ ซึ่งจะวัดจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ปรับมาจากแบบสอบถามวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนของ ฉัตรสุตา หาญประกอบ สุข (2541)

5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/9 โรงเรียนนวมินทราชูทิศ พายัพ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษหลัก (อ.012) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษาของนักเรียนในระดับอื่น ๆ ต่อไป
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมประสบการณ์ทางภาษา ต่อไป